

2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № № 40-49. – Ст.356.
3. Гувев А.Н. Гражданское право: Учебник: в 3-х т. Т.2. М.: ИНФРА-М, 2003. 454 с.

**Ключові слова:** зобов'язання, зобов'язальні відносини, допоміжні зобов'язання, допоміжні організаційні зобов'язання.

**Ключевые слова:** обязательства, обязательственные отношения, вспомогательные обязательства, вспомогательные организационные обязательства.

**Key words:** obligations, relations of obligations, auxiliary obligations, auxiliary organizational obligations.

## **ДЕНИСЯК НАТАЛЯ МИКОЛАЇВНА**

Міжнародний гуманітарний університет,  
старший викладач кафедри цивільного та господарського  
права і процесу, кандидат юридичних наук

### **ЕТИКА ТА ПРОФЕСІЙНА ПОВЕДІНКА НОТАРІУСІВ УКРАЇНИ**

Останнім часом дедалі актуальнішим стає питання етики нотаріуса. У зв'язку з цим слід згадати ім'я професора В. М. Горшенева, який повноправно вважається засновником науки «Юридична деонтологія». Ще у 1988 року було опубліковано авторським колективом за його участю навчальний посібник, де послідовно викладено предмет, функції нової науки, принципи та її роль у системі юридичних знань. В. М. Горшенев зробив спробу узагальнити всю інформацію про кваліфікаційні вимоги до юриста, розглянувши професію юриста за такими аспектами: а) юрист як особа; б) юрист як політичний діяч; в) юрист як спеціаліст; г) юрист як носій високих моральних якостей; д) естетична культура юриста [8].

Етика, від грецького «ethos» – «характер», «стан духу», відноситься до моральних оцінок, які використовуються в повсякденному житті. Етика пояснює мораль (лат. mores – звичаї) як одну з форм суспільної свідомості, як суспільний інститут, який виконує функцію регулювання поведінки людей у всіх сферах суспільного життя. На думку А. С. Коблікова, поняття «професійна етика» зазвичай застосовується для визначення не стільки етичної теорії, скільки своєрідного етичного кодексу людей визначеної професії. Професійну етику можливо розглядати як сукупність правил поведінки визначеної соціальної групи, яка забезпечує моральний характер взаємовідносин, з професійною діяльністю [9].

Етичні норми в професії нотаріуса складаються по мірі розвитку інституту нотаріату та отримали своє завершення оформленням в спеціальних актах, які приймаються самим нотаріальним суспільством. Перші принципи і формальні правила нотаріальної дисципліни знахо-

дять своє відображення в правилах, встановлених римськими і візантійськими операторами, особливо Юстиніаном у V ст. нашої ери [7].

Діяльність нотаріату України базується на етичних нормах, які закріплені в правилах професійної етики нотаріусів України, затверджених Наказом Міністерства юстиції України від 04.10.2013 р. № 2104/5 [3].

Крім того, в Україні було затверджено Кодекс професійної етики нотаріусів України [4] на конференції Української нотаріальної палати у 2007 році. В основу Кодексу було покладено Етичний кодекс нотаріусів Європи та заповіді Міжнародного союзу нотаріату. Він покликаний сприяти сумлінному виконанню нотаріусами свого професійного обов'язку, розумінню нотаріальною спільнотою публічно-правового призначення та відповідального характеру нотаріальної діяльності, а, отже, і підвищенню авторитету нотаріату та репутації нотаріусів. Цей Кодекс визначає професійні та морально-етичні стандарти нотаріальної діяльності і особистої поведінки нотаріусів, розуміння нотаріальною спільнотою публічно-правового призначення та відповідального характеру нотаріальної діяльності, а також високих вимог до виконання професійного обов'язку нотаріуса [6]. Кодекс розроблений у відповідності до Конституції України, Закону України «Про нотаріат», Статуту Української нотаріальної палати та Європейського Кодексу нотаріальної етики [1].

Так, професійна поведінка нотаріусів України ґрунтується на таких основних принципах:

1. Незалежність. Специфіка цілей і завдань нотаріату вимагає належне здійснення нотаріальної діяльності, максимальну незалежність нотаріуса, свободу від будь-якого впливу чи тиску та від неправомірно-го втручання у його діяльність.

2. Законність. У своїй професійній діяльності нотаріус зобов'язаний дотримуватися чинного законодавства України, сприяти утвердженню та практичній реалізації принципів верховенства права та законності, застосовувати всі свої знання і професійну майстерність для належного захисту прав та законних інтересів фізичних і юридичних осіб.

3. Об'єктивність та неупередженість. Нотаріус зобов'язаний здійснювати свою професійну діяльність відповідно до законодавства і принесеної присяги та бути неупередженим при вчиненні нотаріальних дій.

4. Конфіденційність. Дотримання принципу конфіденційності є необхідною і найважливішою передумовою довірчих відносин між нотаріусом та фізичними і юридичними особами. Збереження конфіденційності будь-якої інформації, отриманої нотаріусом від фізичних і юридичних осіб, а також про них або інших осіб у процесі здійснення нотаріальної діяльності, є правом нотаріуса у відносинах з усіма суб'єктами права, які можуть вимагати розголошення такої інформації, та обов'язком – щодо фізичних та юридичних осіб і тих осіб, кого ця інформація стосується.

5. Добросовісність. Нотаріус зобов'язаний надавати правову допомогу фізичним та юридичним особам компетентно і добросовісно, що

передбачає знання відповідних норм права, наявність необхідного досвіду їх застосування.

6. Чесність. У своїй професійній діяльності нотаріус повинен бути чесним і порядним; не вдаватися до оман, погроз, шантажу, підкупу, використання складних матеріальних чи особистих обставин інших осіб або інших протизаконних засобів для досягнення своїх професійних чи особистих цілей; поважати права, свободи, законні інтереси, честь, гідність, репутацію та почуття осіб, з якими він спілкується при здійсненні нотаріальної діяльності.

7. Повага до професії. Усією своєю діяльністю і поведінкою нотаріус повинен стверджувати повагу до нотаріальної професії, її сутності і призначення, сприяти збереженню та підвищенню її престижу.

8. Культура поведінки. Дбаючи про престиж своєї професії, нотаріус повинен забезпечувати високий рівень культури поведінки, поводитися гідно, стримано, тактовно, зберігати самоконтроль і витримку, мати пристойний зовнішній вигляд [5].

Процес реформування нотаріату в Україні не може бути еклектичним, а має базуватися на попередній розробці концептуальних засад функціонування нотаріату в Україні. При цьому найважливішим є те, що вирішення питання про подальшу долю нотаріату можливе з урахуванням завдань та сутності нотаріату і нотаріальної діяльності, а також необхідності подальшого втілення в українське законодавство основних засад моделі нотаріату як системи превентивного позасудового захисту цивільних прав та інтересів. Однак саме в отриманні розумного балансу приватного та публічного інтересів у професійній діяльності нотаріусів вбачається напрямок нормативного регулювання нотаріальної діяльності в Україні. Уявляється, що з цієї точки зору доцільним було б прийняття не змін до Закону України «Про нотаріат», а прийняття нового Закону України «Про нотаріат та організацію нотаріальної діяльності в Україні», який відображав би дуалістичну приватно-публічну природу нотаріату України, регулював процедуру вчинення нотаріальних дій та забезпечував гарантії функціонування нотаріату та Нотаріально-процесуального кодексу України [2].

#### ***Список використаної літератури:***

1. Конституція України : Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Про внесення змін до Закону України «Про нотаріат» : Закон України від 01.10.2008 р., № 614-V // Відомості Верховної Ради. – 2009. – № 13. – Ст. 161.
3. Про затвердження Правил професійної етики нотаріусів України : наказ М-ва юстиції України від 14.03.2013 № 431/5 // Офіц. вісн. України. – 2013. – № 24. – С. 531.
4. Кодекс професійної етики нотаріусів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.palata.notariat.org.ua/aboutunp/about/doc/133.html>

5. Проект Нотаріального процесуального кодексу України від 19.09.2008 р. реєстр. № 3197 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://search.ligazakon.ua/l\\_doc2.nsf/link1/ed\\_2008\\_09\\_19/JF2GT00A.html](http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ed_2008_09_19/JF2GT00A.html).
6. Устав Международного союза нотариата, утвержденный Ассамблеей нотариатов членов 2 октября 2007 года в Мадриде. [Електронний ресурс] // Центр нотариальных исследований. – Режим доступу: <http://www.notiss.ru/usrimg/statuts%20UINL.pdf>
7. Про правила етичної поведінки : Закон України від 17 трав 2012 р. № 4722-VI // Відом. Верхов. Ради України. – 2013. – № 14. – С. 779.
8. Горшенев В. М. Способы и организационные формы правового регулирования в социалистическом обществе / В. М. Горшенев. – М. : Юрид. лит., 1972. – 240 с.
9. Кобликов А. С. Юридическая этика. Учебник для вузов / А. С. Кобликов. – М., Издательская группа НОРМА – ИНФРА•М, 1999. – 168 с.

**Ключові слова:** нотаріат, реформування, професійна діяльність, етика нотаріуса, Міжнародний союз нотаріату, професія нотаріуса.

**Ключевые слова:** Нотариат, реформирование, профессиональная деятельность, этика нотариуса, Международный союз нотариата, профессия нотариуса.

**Key words:** notary, reformation, professional activity, notary's ethics, International notary association, notary's profession.

### **ДИДЕНКО ЛАРИСА ВАСИЛІВНА**

Міжнародний гуманітарний університет,  
доцент кафедри цивільного та господарського права і процесу,  
кандидат юридичних наук, доцент

## **ОБ'ЄКТ ПРАВОВІДНОСИН ЯК ОСНОВА ІСНУВАННЯ ОБ'ЄКТУ ЦИВІЛЬНИХ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН**

В цивільному процесуальному праві немає єдиної думки відносно наявності чи відсутності об'єктів правовідносин, які складаються у процесі судочинства, але ця проблема має значення не тільки для теоретичних досліджень, але й для практичного застосування юристами та суддями.

Для того щоб дослідити об'єкт цивільних процесуальних правовідносин, необхідно звернути увагу на загальнотеоретичний підхід вчених до об'єкту правовідносин. Відомо, що одним із елементів правовідносин є об'єкт.

У вітчизняній правовій науці проблема об'єкту є однією із самих складних і, отже, дискусійних, внаслідок чого досить чітко сформулювалися, як мінімум, дві концепції, що істотно відрізняються одна від одної насамперед самим підходом.

Об'єкт правовідносин у теорії права розглядається як матеріальні, духовні й інші блага, із приводу яких суб'єкти права вступають у правовідносини й здійснюють свої суб'єктивні права й обов'язки. Таким